

BERGEN KOMMUNE

Byrådsavdeling for finans, eiendom og eierskap

Referat

Bergen og Omland Havnevesen - møte mellom samarbeidskommunene 04.06.2015.

Emnekode: ESARK-630
Saksnr.: 201300237-68
Dato: 18. juni 2015

Tid: 04.06.2015 kl 13.00 - 16.00 Møtenr.: 4
Sted: Bergen rådhus - 14. etg. Kopi til:
Til: Møtedeltakerne

Referent: Lars Chr. Røssevold

Påmeldt til møtet:

Navn	Eierkommune/ organisasjon	Stilling/funksjon
Terje Søviknes	Os	Ordfører
Paul Manger	Os	Ass. rådmann
Per Lerøy	Austreim	Ordfører
Åse Gunn Husebø	Øygarden	Ordfører
Siri F. Pettersen	Øygarden	Rådmann
Astrid Aarhus Byrknes	Lindås	Ordfører
Hogne Haugsdal	Lindås	Ass. rådmann
Eli Årdal Berland	Fjell	Ordfører
Willi Sørensen	Fjell	Spesialrådgiver
Jon Askeland	Radøy	Ordfører
Siv Høgtun	Askøy	Ordfører
Nils Marton Aadland	Meland	Ordfører
Navn ikke oppgitt	Meland	Administrasjon
Kari-Anne Lando	Sund	Ordfører
Øistein Christoffersen	B.O.H.	Styreleder
Inge Tangerås	B.O.H	Havnedirektør
Ole Lysø	B.O.H	Nestleder havnestyret
Norvald B. Visnes	Havnerådet	Nestleder havnrådet
Filip Truyen	Wikborg, Rein Co	Advokat
Geir Vassdal	Vassdal Rev. byrå AS	Statsautorisert revisor
Martin Smith-Sivertsen	Bergen	Byrådsleder
Eiler Macody Lund	Bergen	Finansbyråd
Robert Rastad	Bergen	Kom. dir. byrådsleders avd.
Ove Foldnes	Bergen	Kom. dir. finans og eierskap
Helge Strand	Bergen	Kommuneadvokat
Stein Trengereid	Bergen	Leder Eierskapsseksjonen

Agenda:

1. Velkommen, Bergen kommune v/byrådsleder.
2. Orientering fra BOH om det arbeid som nå er oversendt til behandling i samarbeidskommunene, BOH v/styreleder og Wikborg, Rein & Co.
3. Den videre prosess for avvikling av BOH, BOH v/styreleder.
4. Orientering om Bergen kommunes foreløpige arbeid med saken fra BOH, Bergen kommune v/kommunaldirektør Ove Foldnes.
5. Den videre prosess for etablering av BH IKS, Bergen kommune v/byrådsleder.
6. Eventuelt v/byrådsleder.

1. Innledning

Byrådsleder Martin Smith-Sivertsen ønsket velkommen og åpnet møtet. Han orienterte kort om bakgrunnen og formålet med møtet som i korte trekk var å:

- Skape en dypere forståelse av problemstillingene knyttet til avvikling av dagens havnesamarbeid gjennom BOH, og det å etablere et nytt Bergen Havn IKS (BH IKS).
- Skissere en løsning/plan for ovennevnte omstrukturingsarbeid for resten av 2015 - 2016.
- Få bedre innblikk i om samarbeidskommunene i BOH ønsker å arbeide videre samlet i et nytt BH IKS eller om flere kommuner foretrekker andre løsninger.

Byrådslederen opplyste videre at Bergen kommune hadde avholdt særmøter med Fjell- og Lindås kommune knyttet til deres intensjoner om å etablere egen havnevirksomhet, og således ikke bli medeier i et fremtidig BH IKS.

Byrådslederen introduserte deretter Jon Askeland, leder i havnerådet og ordfører i Radøy kommune, som ordstyrer for resten av møtet.

2. Orientering fra BOH om det arbeid som nå er oversendt til behandling i samarbeidskommunene.

Havnestyreleder Øistein Christoffersen gikk gjennom sin presentasjon «*Videre prosess for avvikling av BOH*». Utdrag fra ovennevnte presentasjon refereres som følger:

«Utfordringer for BOH

- *Konkurransetilstand*
- *Investeringshorisont*
- *Fremtidig godshavn*
- *Usikkerhet for ansatte*»

Christoffersen understreket at det å etablere ny havnetrafikk er et langsiktig arbeid, og at usikkerhet med henblikk på Dokken og fremtidig organisering er et handikap i konkurransen med andre aktører. Dette bl.a. i relasjon til investeringer i utbygging av kaianlegg, landstrøm og godsfasiliteter med ukjent tidshorisont. De største investeringene er i så måte knyttet til

fremtidig godshavn, dvs. hvor den skal ligge og hvilket omfang den skal ha i forhold til intermodalitet (jernbane etc.). Han påpekte også at ovennevnte usikkerhet over lang tid medfører slitasje på organisasjonen.

«2-sporet utvikling

- *Avvikle BOH i regi av BOH's styrende organer*
- *Etablere Bergen Havn IKS i regi av eierne»*

Christoffersen gjennomgikk også opprinnelig tidsplan for avvikling/nyetablering, jf. brev fra BOH datert 19. januar 2015.

Advokat Filip Truyen fra Advokatfirmaet Wikborg, Rein & Co. gikk gjennom sin presentasjon «*Organisering av BOH – Veien videre*». Truyen omtalte bl.a. hovedprinsippene for den nye havnestrukturen, i vesentlighet en oppfrisking av det som ble gjennomgått og drøftet i møtet mellom samarbeidskommunene 30.05.2013, jf. også brev fra BOH 19.01.2015 til alle medlemskommunene.

Utdrag fra øvrige deler av ovennevnte presentasjon refereres som følger:

«Bakgrunn

- *Ordførermøtet den 30. mai 2013:*
 - *Alle kommunene, med unntak av Lindås og Fjell, sluttet seg til et forslag om ny organisering av havnesamarbeidet.*
- *Vedtak i havnestyret den 13. september 2013:*
 - *Prosjektet ledes av styringsgruppen nedsatt i 2011.*
 - *Fremdriftsplan: ... Høsten 2014: Forberedelser til avvikling og stiftelse av Bergen Havn IKS ("BH IKS").*

Status våren 2015

- *Styringsgruppen har utarbeidet utkast til selskapsavtale, herunder forslag til fordeling av innskuddsplikt, eierbrøk og eierstyring.*
- *Det er utarbeidet skisser som avklarer hvilke eiendommer og bygg BH IKS skal disponere og/eller eie i Bergen kommune.*
- *Det gjenstår arbeid med budsjetter og prognoser frem mot 2020. Reiser bl.a. også noen strategiske spørsmål.*
- *Kommunestyret i Lindås har truffet vedtak om å etablere et eget havnesamarbeid som et alternativ til BH IKS. Vil fortsette som en del av BOH inntil "alt er på plass".*
- *Samferdselsdepartementet har uttrykt seg positivt til en etablering av BH IKS.*

Vedtak Havnestyret 26. september 2014

- *Vedtak av 13. september 2013 i sak 21-13 oppheves.*
- *Utrede grunnlaget for å oppløse BOH. Styreleder gis fullmakt til å koordinere den videre saksforberedelse.*
- *Medlemskommunene skal på eget initiativ og for egen regning organisere utredninger for den havnevirksomhet som skal videreføres etter at BOH er avviklet.*

Prinsippvedtak om oppløsning BOH - Behovet

- *Prinsippvedtak om oppløsning:*
 - *Havnestyret 28. november 2014.*
 - *Havnerådet 5. januar 2015.*
- *Kommuner som ikke vil delta i BH IKS må avklare eventuelle krav på nettopproveny ved oppløsning av BOH, og melde dette til selskapet.*
- *Kommuner som vil delta i BH IKS bør etablere en styringsgruppe. Ikke naturlig at styret i BOH treffer vedtak om dette.*
- *Bergen kommune må avklare forholdet til havnekapitalen med Kystverket.*

Prinsippvedtak om oppløsning i havnestyre og havnerådet - Innhold

- *BOH oppløses pr. 1. januar 2016, men oppløsningen er betinget av følgende forutsetninger:*
 - a) *Minst 2/3 av medlemskommunene i BOH har besluttet at det ikke skal fremmes et krav på oppløsningsproveny utover den andel de respektive kommuner vil videreføre i BH IKS.*
 - b) *Bergen kommune erklærer at det foreligger en akseptabel avklaring på forholdet mellom havnekassen og kommunens øvrige eiendeler (bykassen).*
 - c) *Det foreligger et utkast til stiftelsesdokumenter for BH IKS.*
 - d) *Havnestyret /Havnerådet treffer et ubetinget vedtak om oppløsning».*

Etter avsluttet presentasjon ble det stilt spørsmål fra Os kommune mfl. om hva som ligger i begrepet *oppløsningsproveny*, jf. ovennevnte prinsippvedtak fra havnerådet om oppløsning av BOH. Herunder hvordan den enkelte deltagerkommune kan gjøre sine egne vurderinger mht. evt. beløpsstørrelser. Vanskelig å beregne oppløsningsproveny fra utsiden av BOH for den enkelte kommune. Truyen foreslo her at evt. krav om oppløsningsproveny må håndteres av BOH sammen med de kommunene som evt. «melder seg ut». Truyen presiserte imidlertid at det i hovedsak er snakk om havnekapital, og at prinsippet er at denne skal videreføres som havnekapital uansett hvilken kommune den er knyttet til. Det ble også vist til vedtektenes bestemmelser hva gjelder eiendeler i selskapets balanse, og at disse i all vesentlighet ligger i Bergen kommune (BK). Eiendeler/eiendommer i andre kommuner skal iht. vedtektene i BOH fordeles med 50 % til vertskommunen og 50 % til BK. Evt. egen/selvstendig formuesmasse i BOH som f.eks. driftsløsøre kan være en gjenstand for fordeling mellom samarbeidskommunene, men dette vil avstedkomme forholdvis arbeidskrevende beregninger da BOH's gjeldsforpliktelser også må medtas her. Truyen viste også til selvkostprinsippet som ikke skal generere overskudd, og at det i BOH som kjent er avkastning fra eiendom som i en årrekke har generert overskudd.

3. Den videre prosess for avvikling av BOH

Havnestyreleder Øistein Christoffersen innledet med å presisere at det som presenteres fra BOH i dette møtet er basert på vedtak både i havnestyret og havnerådet. Han minnet også om at det er viktig at arbeidet med saken nå kommer videre, bl.a. også pga. den uroen som den uavklarte situasjonen skaper for de ansatte i BOH.

Utdrag fra Øistein Christoffersens presentasjon refereres som følger:

«Nødvendig avklaring

- *Skal prosessen med å oppløse BOH slik det er beskrevet i havnestyret og havnerådets vedtak fortsette?*

Revidert tidsplan

- 1. november 2015 – prinsippvedtak i kommunene
- 1. desember 2015 Utkast til stiftelsesdokumenter
- 1. kvartal 2016 Havnestyre/-råd endelig oppløsningsvedtak
- 1. halvår 2016 Vedtak om oppløsning i kommunene
- 1. halvår 2016 Vedtak om endelig deltagelse i BH IKS i kommunene
- 1. januar 2017 Avvikling og stiftelse»

Det ble fra Bergen og Askøy kommune uttrykt ønske om å få stiftet BH IKS snarest mulig, og helst innen 01.04.2016.

4. Orientering om Bergen kommunes foreløpige arbeid med saken fra BOH.

Kommunaldirektør Ove Foldnes orienterte om at Bergen kommune i møte med Samferdselsdepartementet i mars d.å. hadde innledende samtaler rundt avklaring av spørsmål om havnekapitalen i BOH. Dette på bakgrunn av pkt. nr. 2 i havnerådets vedtak i sak 3/15 (05.01.2015) med følgende ordlyd:

«2. Bergen kommune anmodes om raskt å igangsette nødvendige avklaringer om havnekapitalen med statlige myndigheter

Foldnes la videre frem sin presentasjon *«Bergen kommunes foreløpige arbeid med saken fra BOH»*. Utdrag fra sentrale deler av forannevnte presentasjon refereres som følger:

«Budskap til departementet

- *Viktig for Bergen og Omland Havnevesen å få etablert ny organisasjon snarest.*
- *Det forefinnes nå skisse til omforent fordeling mellom bykasse og havnekasse etter et «overordnet prinsipp».*
- *Fordelingen sikrer god og forsvarlig egenkapital i nytt selskap.*
- *Fordelingen er foretatt på en slik måte at Havne og farvannslovens formuleringer knyttet til Havnekapital i § 47 og 48 er ivaretatt.*

Oppsummering av møtet med departementet

- *BOH som utpekt havn er opphevet, hvilket medfører at det er opp til hver kommune å fastsette sin organisering av havnevirksomhet.*
- *Departementet var tilfreds med orienteringen og gav uttrykk for at BOH/BK hadde gjort en grundig jobb mht. utkastet til fordeling av verdier mellom havnekasse og bykasse. Departementet gav uttrykk for at de syntes modellen var interessant.*
- *Departementet opplyste at fordeling av verdier mellom havnekasse og bykasse avgjøres av BOH og BK.*
- *Fremforhandlet avtale behandles av de to organisasjonenes beslutningsorgan.*
- *Kystverket skal ikke godkjenne avtalen, men kan påklage avtalen til departement.*
- *Departementet er eventuell ankeinstans og har ingen formell mening om avtalen med mindre de blir involvert gjennom anke.*

Status for Bergen kommune

- *BK har foretatt de avklaringer som er mulig så langt i prosessen mht. punkt 1.b, i havnerådets vedtak fra 5. januar d.å.*
- *BK er klar til å fremme prinsippsak om oppløsning av BOH og etablering av Bergen Havn IKS.*

- *BK avventer tilbakemelding fra samarbeidskommunene om de ønsker å være deltakere i nytt Bergen Havn I KS».*

Det ble stilt spørsmål om hvem ovennevnte avklaring på «forholdet mellom havnekassen og kommunens øvrige eiendeler (bykassen)» skal være mellom. Ove Foldnes svarte at det først må skje på administrativt nivå, og deretter godkjennes av havnerådet i BOH samt behandles i de politiske organene i Bergen kommune.

Tilleggsinformasjon til referatet: det følger av vedtektene for BOH § 15 at et vedtak om oppløsning må godkjennes "av det forvaltningsorgan som etter kommuneloven skal godkjenne opprettelsen av et interkommunalt samarbeid". Etter gjeldende kommunelov er det imidlertid ikke nødvendig at departementet godkjenner oppløsning av et § 27-samarbeid. Av den grunn har Kommunal- og moderniseringsdepartementet uttalt at det ikke er nødvendig med slik godkjenning, med mindre en av medlemskommunene bringer saken inn for dette departementet.

5. Diskusjon, oppsummering og videre prosess

Jon Askeland takket Ove Foldnes for orienteringen, og stilte spørsmål til møtedeltakerne om hva som skal til for at man skal kunne arbeide videre med å avvikle dagens havnesamarbeid i BOH og etablere et nytt BH IKS.

I det videre fulgte en debatt som i hovedsak konkluderte med at det havnesamarbeidet som hittil har vært drevet i regi av dagens BOH har vært godt, og at det fremover er enda viktigere at samarbeidskommunene tenker på Bergensregionen som helhet, og ikke hvilken nytte den enkelte kommune kan få innenfor eller utenfor et nytt havnesamarbeid. Det rådet bred enighet om at det således er av stor betydning at flest mulig av dagens samarbeidskommuner slutter seg til og blir medeiere i et nytt BH IKS, slik at dette selskapet kan bli en stor og solid havneaktør. Dette særlig med henblikk på stordriftsfordeler, BH IKS sin konkurranse-dyktighet ifht. andre havner (eks. Risavika i Stavangerregionen) og generell næringsutvikling i regionen.

Fra BOH sin side ble det orientert om andre havnesamarbeid, og samtidig presisert at myndighetene oppfordrer og stimulerer til økt samarbeid innenfor havnevirksomheten i Norge. Videre ble det opplyst at dagens BOH har gode systemer og rutiner, og har potensiale hva gjelder kompetanse, personell og utstyr til evt. å ta enda flere kommuner inn i havnesamarbeidet.

Premisser for BH IKS og eiermakt

Fjell- og Lindås kommune etterlyste en diskusjon om premissene for det nye BH IKS, dvs. hvilke formål og visjoner kommunene har med det fremtidige havnesamarbeidet, og hvilken strategi som bør ligge i bunn før man etablerer et nytt selskap. Fjell/Lindås mente at man først og fremst må få på plass tydelige visjoner og mål for et nytt havnesamarbeid slik at det enkelte kommunestyre har et bedre beslutningsgrunnlag når de skal ta stilling til sin fremtidige havnevirksomhet.

Dagens BOH er som kjent et såkalt § 27 samarbeid og har pr. definisjon ingen andre eiere enn BK. BK er i dag således den dominerende part, og vil også ved sitt vertskap for Bergen Indre Havn ha en vesentlig andel i det nye BH IKS. Fjell/Lindås har gjort sine egne utredninger ifht. hva et eget, separat havneselskap vil koste å etablere/drive, men er usikker

på hva de går inn i ved å delta i BH IKS med en dominerende majoritetseier som BK. Det ble i denne sammenhengen vist til andre havnesamarbeid på Vestlandet.

Byrådsleder Martin Smith-Sivertsen mente at Bergen og de øvrige kommunene hadde sammenfallende interesser med Fjell/Lindås mht. å diskutere mål og strategier for det nye havnesamarbeidet, og foreslo at dette arbeidet kunne gå parallelt med reorganiseringsprosessen sine første del, nemlig å få vedtatt avvikling av dagens BOH i minst 2/3 av samarbeidskommunene.

«Prinsippssaken» - behandling i kommunestyrene

Det ble nevnt at den såkalte «*prinsippssaken*» som ble vedtatt i havnerådet 5. januar d.å. ikke lenger er oppdatert mht. foreslåtte tidsplaner. Det ble i denne sammenhengen diskutert om det var behov for om BOH skulle sende ut et ajourført dokument som kan følge med som tilleggsdokument til de sakene som skal behandles i alle kommunestyrene. Havnestyreleder, Øistein Christoffersen, mente imidlertid at det ville være mer hensiktsmessig at han og havnedirektør, Inge Tangerås, kunne reise rundt til samarbeidskommunene i forbindelse med deres politiske behandling av saken om dette skulle være ønskelig.

Oppsummering

Byrådsleder Martin Smith-Sivertsen takket for en god debatt, og presiserte at det nå er viktig at den enkelte kommune tar stilling til om den vil være med i det nye havnesamarbeidet eller ikke. Det tas sikte på at prosessen med å avvikle dagens BOH, og å etablere det nye BH IKS, finner sin endelige løsning ultimo 2016, og at BH IKS skal være formelt stiftet fra 01.01.2017. De kommunene som evt. ikke ønsker å være med i et nytt havnesamarbeid ble meddelt å melde krav om oppløsningsproveny til BOH. Parallelt legges det opp til at samarbeidskommunene skal få mer innsikt i nåværende og fremtidige mål og strategier for havnen, og det var enighet om at BOH inviterer samarbeidskommunene til et slikt møte.

Bergen kommune tar sikte på å få behandlet sin «*prinsippssak*» i bystyret 23. september d.å.

Videre prosess

- Bergen kommune behandler prinsippvedtaket i bystyret 23.09.2015.
- Det gjennomføres strategiseminar for nåværende og nytt havnesamarbeid i løpet av høsten. Dette initieres av BOH.
- Sak om prinsippvedtaket behandles løpende i omegnskommunene i løpet av høsten.
- Kommuner som evt. ikke ønsker å være med i BH IKS melder inn eventuelle krav om oppløsningsproveny til BOH.
- Kommuner som ønsker å delta i det fremtidige havnesamarbeidet i BH IKS melder dette til BK i løpet av høsten. BK vil deretter invitere disse kommunene til et oppstartsmøte for det videre arbeidet med etableringen av BH IKS.

6. Eventuelt

Ingen saker fremlagt.

*Lars Røssevold - saksbehandler
Stein Åge Trengereid - leder*

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

